

7. 8. 2012

ID: 84654

Předběžné projednání nároku na náhradu nemajetkové újmy

Povinné předběžné projednání nároku podle zákona č. 82/1998 Sb nebrání poškozeným v tom, aby ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy se dozvěděli o vzniklé nemajetkové újmě, uplatnili svůj nárok žalobou u soudu. Je-li podána žaloba k soudu před tím, než se příslušný úřad k nároku vyjádří, soud v takovém případě vyčká vyjádření příslušného orgánu a poté pokračuje v řízení. Pokud by nárok na náhradu nemajetkové újmy nebyl předběžně projednán u příslušného úřadu, jedná se o odstranitelný nedostatek podmínky řízení, který bude soud řešit postupem podle § 104 odst. 2 o. s. ř., v žádném případě však nemůže žalobcův návrh jako předčasný zamítnout.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1728/2011, ze dne 23.5.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců a) T. K., b) H. K., obou zastoupených Mgr. V.K., advokátem se sídlem v B., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o zaplacení částky 600.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 21 C 105/2009, o dovolání žalobců proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2011, č. j. 13 Co 560/2010 – 64, tak, že dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2011, č. j. 13 Co 560/2010 – 64, ve věci samé se zamítá, ve zbylém rozsahu se dovolání odmítá.

Z odůvodnění :

Městský soud v Praze napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 16. 10. 2010, č. j. 21 C 105/2009 – 41, kterým byla zamítnuta žaloba na zaplacení částky 350.000,- Kč pro žalobce a) a částky 250.000,- Kč pro žalobkyni b). Žalobci se domáhali náhrady nemajetkové újmy pro každého z nich ve výši 250.000,- Kč, jež jim měla být způsobena nepřiměřenou délkou trestního stíhání, které bylo proti nim vedeno u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 10 T 263/2004, později pod sp. zn. 10 T 110/2008 (dále také „posuzované řízení“). Žalobce a) se rovněž domáhal náhrady nemajetkové újmy ve výši 100.000,- Kč způsobené mu tím, že v důsledku posuzovaného trestního řízení, které pro něj skončilo zproštěním obžaloby, bylo přerušeno správní řízení vedené Policií ČR, Městským ředitelstvím Brno pod č. j. MRBM-2423ZBR-2003, jež se týkalo žádosti žalobce a) o prodloužení platnosti zbrojního průkazu.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že trestní řízení vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 10 T 263/2004, později pod sp. zn. 10 T 110/2008, bylo proti žalobcům zahájeno dne 21. 10. 2001 sdělením obvinění. Hlavní líčení, na kterém byl vyhlášen zprošťující rozsudek, se konalo dne 16. 6. 2008, vyhlášení rozsudku byl přítomen žalobce a) a obhájce obou žalobců. Rozsudek nabyl právní moci dne 16. 7. 2008. Dne 22. 12. 2008 uplatnili žalobci své nároky u žalované. Žalovaná žádosti vyhověla přípisem doručeným zástupci žalobců dne 1. 6. 2009 pouze ohledně náhrady nákladů obhajoby, nikoli v nároku na náhradu nemajetkové újmy. Zároveň žalobcům sdělila, že tímto přípisem považuje jednání o mimosoudním vypořádání jejich nároků za ukončené. Žalobci na to reagovali dalším přípisem dne 6. 6. 2009, adresovaným žalované. Jelikož jim žalovaná nevyhověla, podali dne 8. 7. 2009 žalobu.

Odvolací soud se ztotožnil s právním závěrem soudu prvního stupně, jenž uznal k námitce žalované všechny uplatněné nároky za promlčené. Subjektivní promlčecí doba podle § 32 odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zák. č. [160/2006](#) Sb. (dále jen OdpŠk), začala žalobci a) běžet dne 16. 6. 2008 a žalobkyni b) dne 16. 7. 2008. Promlčecí doba neběžela v období od 22. 12. 2008 do 1. 6. 2009, tj. v době předběžného projednávání nároků u žalované. Stanovisko zaslané zástupci žalobců dne 1. 6. 2009 bylo konečné a další, pozdější korespondence neměla vliv na běh promlčecí doby. Tedy nároky uplatněné žalobou u soudu prvního stupně dne 8. 7. 2009 byly již promlčeny. K námitce žalobců, že kdyby žalobu podali před tím, než byl jejich nárok předběžně projednán žalovanou, byla by žaloba zamítnuta jako předčasná, uvedl, že pokud by žalobci podali žalobu bez předběžného projednání, šlo by o odstranitelný nedostatek podmínek řízení a byl by na místě postup dle § 104 odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“). Žalovanou vznesenou námitku promlčení nepovažoval za odporující dobrým mravům.

Žalobci napadli rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu dovoláním, jež mají za přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a opírají je o dovolací důvody podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Za otázky zásadního právního významu považují tyto: 1) kdy začíná běžet subjektivní promlčecí doba dle § 32 odst. 3 OdpŠk (od doby, kdy se poškozený dozvěděl o tom, že byl vynesena zprošťující rozsudek nebo od právní moci rozsudku nebo od doby, kdy se dozvěděl, že rozsudek nabyl právní moci)?; 2) kdy je skončeno předběžné projednání nároku v situaci, kdy poškozený obdrží první stanovisko žalované, poté se ji poškozený snaží přesvědčit dalším dopisem a následně obdrží druhé negativní stanovisko, ve kterém setrvala na svém záporném posouzení?; 3) je předběžné projednání nároků poškozeného skončeno za situace, kdy uplatnil tři samostatné nároky a žalovaná se vyjádřila pouze ke dvěma z nich a ohledně třetího mlčí?; 4) jaký vliv na běh promlčecí lhůty má ustanovení § 15 odst. 2 OdpŠk? Dovolatelé jsou přesvědčení, že subjektivní promlčecí doba by měla začít běžet ode dne, kdy se poškozený dozví nebo mohl dozvědět o tom, že řízení bylo pravomocně skončeno a jaký konečný nárok může vůči státu uplatnit. Nabytí právní moci je podle dovolatelů skutečností objektivní, od které se může počítat běh objektivní promlčecí doby, nikoli subjektivní. Předběžné projednání nároku v případě žalobců nebylo skončeno dne 1. 6. 2009, jak uvedly soudy, ale až dne 17. 6. 2009, neboť v prvním přípise žalovaná nereagovala dostatečně na žádost žalobců o mimosoudní odškodnění a doposud se nevyjádřila k nároku žalobce a) na přiměřené zadostiučinění způsobené přerušением správního řízení o žádosti o prodloužení platnosti zbrojního průkazu (vedené Policií ČR, Městským ředitelstvím Brno pod č. j. MRBM-2423ZBR-2003) v důsledku posuzovaného trestního řízení. Dovolatelé se domnívají, že ust. § 35 OdpŠk je třeba vykládat s ohledem na § 15 odst. 2 téhož zákona, z něhož dovozují, že pokud by poškozený uplatnil u soudu svůj nárok do šesti měsíců poté, co svůj nárok uplatnil u příslušného úřadu, půjde o předčasnou žalobu. Pokud tedy uplatnili své nároky u žalované dne 19. 12. 2008, kdy žádost předali k poštovní přepravě, mohli žalobu podat nejdříve dne 19. 6. 2009. Promlčecí doba pak s ohledem na § 15 odst. 2 OdpŠk začíná běžet ode dne, kdy poškozený může žalobu poprvé uplatnit u soudu. Z ust. § 35 OdpŠk podle žalobců nevyplývá, kdy má předběžné projednání skončit. Na základě výše uvedeného navrhli, aby dovolací soud zrušil napadené rozhodnutí, příp. i rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zák. č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 7. 2009 - dále jen „o. s. ř.“ (viz čl. II., bod 12 zákona č. [7/2009](#) Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Jelikož napadený rozsudek odvolacího soudu není měnícím ve smyslu § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ani potvrzujícím poté, co předchozí rozsudek soudu prvního stupně (jímž rozhodl „jinak“) byl odvolacím soudem zrušen podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., přichází v úvahu přípustnost dovolání toliko na základě ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím doby dne 31. 12. 2012).

Pro dovození přípustnosti dovolání ve smyslu tohoto ustanovení by dovolací soud musel dospět k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadně významné. Dle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena, nebo která je odvolacími soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Dovolací přezkum je za těchto podmínek přípustný toliko pro posouzení otázek právních, z čehož vyplývá, že relevantním dovolacím důvodem je jen ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu, jehož obsahovým vymezením je dovolací soud vázán, lze posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně právně významné.

Dovolatelé Nejvyššímu soudu položili čtyři otázky, které podle jejich názoru činí rozsudek odvolacího soudu zásadně právně významným.

Zprvé se ptají, odkdy začne běžet subjektivní promlčecí doba podle § 32 odst. 3 OdpŠk pro uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy, vzniklé v důsledku nepřiměřené délky trestního stíhání a v důsledku zahájení trestního stíhání, které skončilo zproštěním obžaloby. Zda ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o tom, že byl vynesena zprošťující rozsudek nebo od právní moci zprošťujícího rozsudku nebo od doby, kdy se poškozený dozvěděl, že rozsudek nabyl právní moci.

V této otázce však rozsudek odvolacího soudu nepředstavuje jiné řešení ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř., než k jakému dospěl ve své judikatuře Nejvyšší soud ve vztahu k promlčení nároku na náhradu nemajetkové újmy způsobené porušením práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (srov. rozsudek ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1529/2011 Tento rozsudek, stejně tak Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu a dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu, je veřejnosti dostupný na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz., a v něm uvedená rozhodnutí), ale i trestním stíháním, které skončilo zproštěním obžaloby (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 30 Cdo 96/2011), a tato otázka proto nepřiznává napadenému rozsudku odvolacího soudu zásadní právní význam.

Rozsudek odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, že žalovaná ve svém prvním vyjádření k žádosti žalobců o mimosoudní vypořádání jejich nároků těmto sdělila, že jde o její stanovisko konečné. V tomto světle se posouzení otázky (v dovolání třetí), zda je předběžné projednání nároků poškozeného skončeno v případě, kdy se žalovaná vyjádřila pouze ke dvěma z uplatněných nároků a ohledně třetího mlčí, nemůže v poměrech žalobců nijak projevit, neboť vychází z jiných skutkových okolností, než na jakých stojí napadený rozsudek, což vylučuje úvahu o přípustnosti dovolání pro danou otázku ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod č. 27/2001 ve Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Nejvyšší soud však shledal dovolání přípustným pro posouzení vztahu podmínky předběžného

projednání nároku podle § 14 odst. 3 OdpŠk a lhůty stanovené v § 15 odst. 2 OdpŠk (v dovolání otázka druhá a čtvrtá), neboť jde o otázku Nejvyšším soudem v jeho judikatuře dosud neřešenou.

Dovolání není důvodné.

Podle § 14 OdpŠk nárok na náhradu škody se uplatňuje u úřadu uvedeného v § 6 (odst. 1). Uplatnění nároku na náhradu škody podle tohoto zákona je podmínkou pro případné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu (odst. 3).

Podle § 15 OdpŠk přizná-li příslušný úřad náhradu škody, je třeba nahradit škodu do šesti měsíců od uplatnění nároku (odst. 1). Domáhat se náhrady škody u soudu může poškozený pouze tehdy, pokud do šesti měsíců ode dne uplatnění nebyl jeho nárok plně uspokojen (odst. 2).

Smyslem předběžného projednání nároku u příslušného ministerstva nebo jiného ústředního orgánu státní správy dle § 14 OdpŠk je poskytnout možnost vyřešit spor smírnou cestou a snaha zabránit tak zbytečným soudním sporům (srov. Vojtek, P. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 2. vydání. Praha“ C. H. Beck, 2007, str. 110 a násl., ale také důvodová zpráva k zák. č. [160/2006](#) Sb. – „Smyslem tohoto ustanovení je usnadnit řešení škodných případů mimosoudní cestou.“).

Projednání nároku u příslušného úřadu je skončeno sdělením, že nárok bude nebo nebude, zcela nebo zčásti, uspokojen. Pokud úřad prohlásí své stanovisko za konečné, mají se jím za vypořádané všechny uplatněné nároky, tj. i ty, o kterých se v něm úřad výslovně nezmiňuje. Pouze takový závěr totiž odpovídá výše zmíněnému smyslu úpravy § 14 odst. 1 a 3 OdpŠk. Nedošlo-li ze strany příslušného úřadu k dobrovolnému uspokojení uplatněného nároku, postrádají jakékoli další pokusy o změnu jeho postoje smysl a s ohledem na pokračování běhu promlčecí lhůty, přerušené podle § 35 OdpŠk jen po dobu od uplatnění nároku u příslušného úřadu do skončení jeho předběžného projednání, vystavují poškozeného zbytečnému riziku promlčení jeho nároku.

Zákon přitom nestanoví lhůtu, v níž je třeba nárok u ústředního orgánu uplatnit, proto je limitujícím faktorem pouze běh promlčecí doby, u nároku na náhradu nemajetkové újmy podle § 32 odst. 3 OdpŠk. Zákonný požadavek na předběžné projednání nároku u ústředního orgánu je obligatorní podmínkou pro případné uplatnění nároku u soudu (viz § 14 odst. 3 OdpŠk) a z toho důvodu se také podle § 35 OdpŠk po dobu nejdéle šesti měsíců staví běh promlčecí doby. Uvedené však neznamená, že poškozený během projednávání nároku žalovanou může přestat sledovat běh promlčecí doby.

Poškozeným nic nebrání v tom, aby žalobu k soudu podali i před tím, než se příslušný úřad k jejich nároku vyjádří, obzvláště pokud jim hrozí promlčení jejich práva, neboť § 14 OdpŠk stanoví podmínku uplatnění nároku u příslušného úřadu, nikoliv vydání jeho stanoviska. Soud v takovém případě vyčkává vyjádření příslušného orgánu a poté pokračuje v řízení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1529/2011). Pokud by nárok na náhradu nemajetkové újmy nebyl předběžně projednán u příslušného úřadu, jedná se o odstranitelný nedostatek podmínky řízení, který bude soud řešit postupem podle § 104 odst. 2 o. s. ř., v žádném případě však nemůže žalobcův návrh jako předčasný zamítnout (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1891/2007, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 11/2010, nebo stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR Cpjf 145/78, uveřejněné pod číslem R 20/1981). Nelze tedy uzavřít, že by povinné předběžné projednání nároku u žalované bránilo poškozeným v tom, aby ve lhůtě šesti měsíců ode dne, kdy se dozvěděli o vzniklé nemajetkové újmě, uplatnili svůj nárok žalobou u soudu.

Uplatnění nároku nebrání ani § 15 odst. 2 OdpŠk. Ten je totiž třeba vyložit v souvislosti s odstavcem prvním téhož ustanovení, které stanoví povinnost příslušného úřadu uspokojit oprávněný nárok na

náhradu škody nebo nemajetkové újmy do šesti měsíců od jeho uplatnění v rámci předběžného projednání. Jediným důsledkem nesplnění této povinnosti ze strany státu je povinnost hradit úroky z prodlení (srov. desátou právní větou Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněné pod č. 58/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen „Stanovisko“).

V případě negativního stanoviska příslušného úřadu je účel § 14 odst. 3 OdpŠk vyčerpán a není důvodu vyčkávat s uplatněním nároku u soudu. Žalobci nabízená interpretace § 15 odst. 2 OdpŠk vede k absurdnímu závěru, že by promlčecí doba mohla uplynout v důsledku předběžného projednávání kratšího než šest měsíců (viz § 35 OdpŠk) dříve, než by mohli podle § 15 odst. 2 OdpŠk svůj nárok uplatnit u soudu. Takový výklad přirozeně přijmout nelze. Ve druhé a čtvrté otázce uplatněné v dovolání je proto rozsudek odvolacího soudu věcně správný.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)